

Vader mocht er niet over spreken; en toen de broers beiden wilden naar Delft en niet 'iets hoogers' dan ingenieur, drongt u mij uw gegriefdheid op, ik vond u in uw zonen beleedigd! Toch is in mij de aard van vader – juist daardoor heb ik lang geaarzeld, of Willing wel een man voor mij was. Dan... had hij niet zijn aureool? Zelfs dat hij vaak gepreoccupeerd was, scheen me een bewijs van waarde, al maakte het me wel jaloeersch, al maakte het me boos op mezelf, omdat ik me minderwaardig voelde, hem onwaardig of niet uit zijn sfeer. Wanneer hij me dan weer aanhaalde terwijl we alleen waren, gaf ik me gelukkig over; al bij zijn binnenkomen, wanneer ik in zijn oogen las, dat iets aan mijn uiterlijk hem plezier deed, hij iets nieuws onmiddellijk zag, was ik blij en weer vol moed. Het doortintelde mij, zoodra hij me aankeek, welbeschut leunde ik in zijn omarming. Daarbij wist ik hem van de sóort mannen, die u me altijd hadt aangeprezen, werker met den geest, geleerde; het eenige wat mij nog angstig maakte, was dat u toch niet op hem gesteld waart. Ik hield van hem – voelde zijn kracht en gezondheid.

Toen, opeens, dat van dien avond! Waarom heb ik het u verteld? Wat was toch al uw macht over mij en hoe hebt u zich niet eerlijker, rechtvaardiger rekenschap gegeven van de verantwoordelijkheid, die uw overwicht oplegde, daar u toch mijn karakter doorzag, wist dat ik anders was dan u, veel had van vader wiens aard u kende, van wien u wist wat hij vroeg als geluk. Dwingelandij is zulk een invloed, redelooze dwingelandij, omdat hij de natuur wil dwingen, in haar vervormen wat tot het bestaan hoort, wat immers bij het ontstaan gevormd is.

Maar vroeger hadt u me fel gewaarschuwd en ik had het ook alles aanvaard, doordat ik voelde dat u gelijk hadt, ruimer me voelde, bevrijd van een druk, sinds ik die zelfbeheersching kende. Zoo heb ik, geschrikt nu, u wéér geloofd. Indien de liefde uw inzicht geleid had, niet de eigenliefde van uw kalme verstandelijkheid, u zoudt met Willing hebben gesproken, mij gerustgesteld, hem gewaarschuwd, hem gesmeekt geduldig te zijn, voorzichtig met mij, totdat het de tijd was dat hij alles van me mocht vragen: de tijd dat het ook voor mij een geluk werd. U deedt me gelooven, dat hij slecht was! slecht, omdat hij te weinig geduld had, éénmaal uiting gaf aan zijn drift, eenmaal iets wou van wat hij kon voelen, dat later voor mij, ook voor mij het zijn zou, de smachtend gewilde verzaaging.

Moeder, ik ken uw leven niet, maar u hebt Vader nooit liefgehad. Een vrouw die moeder werd in liefde, verwijt hun hartstocht niet aan de mannen. U déédt het, met uw: – 'Is hij óók zoo?' met wat u me zei van dierlijkheid, schande; uw wreede voorspelling van trouweloosheid. Omdat de man, die, maatschappelijk tot trouwen in staat, mij, die hij liefhad – hij had mij lief! – in hartstocht op zijn schoot getrokken en eigenlijk niet